

Список використаних джерел

1. Броншпак Г.К., Московкин В.М. Кластерная организация производственной деятельности молочных комплексов // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 4(58). – с.75–82
2. Васильченко Н., Глумская Е., Северин В. Формирование промышленных кластеров // Маркетинг. – 2006, – №5. – с. 3–17
3. Дубницький В. И. Механизмы управления маркетингом промышленного комплекса региона. –Донецк: ІЭПІ НАН України; ООО Юго–Восток, Лтд, 2003. – 314 с.
4. Егоров С.А. Промышленный кластер как развитая форма производственной кооперации // Проблемы современной экономики. – 2008. – №3. – С. 24–28.
5. Маршал А. Механічні та біологічні аналогії в економіці // economy-mk.gov.ua.
6. Мягих І.М. Кластерна форма організації – дієвий засіб підвищення ефективності виробництва//Актуальні проблеми економіки. –2011. –№ 10 (124). –с. 104–107
7. Портер М. Конкуренція.: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.: ил. – Парал. тит. англ.
8. Присяжшук А.Ю. Бюджетне стимулювання кластеризації інноваційної моделі розвитку економіки //Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №10 (124). – с. 108–112
9. Семенов Г., Богма О. Кластери підприємств як передумова активізації розвитку регіональної економіки // Економіка та держава. – 2006,– №4. – с. 11–13.
10. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Украинский контекст. – К.: Логос, 2002.
11. Соколенко С.І. Кластери в глобальній економіці. – К.: Логос, 2004. – 848 с.
12. Федулова Л.І., Хаустов В.К. Оцінювання можливостей реалізації науково-технологічного потенціалу України і Росії у формі кластерної взаємодії за допомогою патентного аналізу // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – X» 10 (124). – с.75–89
13. Швец Ю.Ю. Влияние процессов управления и самоорганизации на функционирование и развитие кластера // Актуальні проблеми економіки. –2011,–№ 9 (123). – с. 164–169

***Annotation.** The paper analyzes the theory of clusters, defined their elements, filed a patent application method of analysis for the choice of cluster interaction, reasonably influence government agencies to the effective functioning of clusters.*

***Key words:** theory of clusters, industrial, and regional innovation clusters, competitiveness, enterprise, patent analysis; government agencies.*

УДК 33.025.28:331.5

*Данильчук І.В., старший викладач ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»,
м. Переяслав-Хмельницький*

ВПЛИВ ПРИВАТИЗАЦІЇ НА СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано соціально-економічні наслідки приватизації. Досліджено вплив приватизаційного процесу на зайнятість населення. Розглянуто причини нерівності доходів населення в Україні.

***Ключові слова:** диференціація доходів, добробут населення, мотивація трудової діяльності, приватизація.*

Актуальність проблеми. Перебування України в складному стані економіч-

ного і правового реформування триває вже довгий час і викликає багато нарікань не тільки у політиків, фахівців, науковців, а й у широких верств підприємців та взагалі населення. Це є особливо значущим для кожного громадянина і юридичної особи як власників, яких тривожать численні проблеми, пов'язані з гарантуванням і захистом їхніх прав, стабільністю відносин, у яких вони перебувають. Приватизаційні процеси і зміни у структурі власності, які мали місце протягом останніх років, привели не тільки до перебудови економічних відносин, а й змінили суспільно-політичний лад у державі. Тому досить актуальним питанням на сьогоднішній день є дослідження впливу наслідків приватизації на соціально-економічний стан, зайнятість та добробут населення в Україні.

Ступінь дослідження даної проблеми. Питання реформування відносин власності в нашому суспільстві опинилися в центрі уваги таких вчених-економістів, як: В. Бесєдін, А. Гальчинський, М. Галабурда, В. Геєць, В. Голиков, С. Мочерний, та ін. Серед російських вчених ці питання досліджували Л. Абалкін, Є. Гайдар С. Меншиков.

Виклад основного матеріалу. Метою реформування економіки було підвищення ефективності розподілу ресурсів завдяки впровадженню нових форм власності, набуттю самостійності суб'єктами господарської діяльності, утворенню конкурентного середовища. Очікуваний результат мав виявитися в економічному зростанні та відповідному підвищенні добробуту населення.

Усі соціально-економічні індикатори показують, що в Україні реалізувався неефективний варіант трансформації власності, коли економічні, соціальні та інші інтереси держави, народу взагалі не враховувалися при її здійсненні, а всі зрушення в структурі власності відбувалися, в основному, виходячи з політичних цілей та егоїстичних інтересів окремого прошарку населення, що врешті-решт призвело до розвалу економіки, економічного занепаду держави та зниження рівня життя її населення.

Один із принципів приватизації полягав у тому, що кожному громадянину України створюється можливість володіти засобами виробництва, житлом землею [1, с. 28]. Але більша частина основних засобів опинилася в руках невеликого кола осіб. Перехід до ринкової економіки, процеси приватизації та первинного нагромадження капіталів призвели до зростання кількості «нових українців», які мають значні доходи і яких прийнято вважати багатими [5].

Соціальним наслідком приватизації став високий рівень соціальної диференціації за критерієм володіння власністю. Диференціація доходів складається під впливом різноманітних факторів, які пов'язані з особистими досягненнями або незалежні від них, що мають економічну, демографічну, політичну природу. Проблема несправедливої нерівності доходів в Україні полягає в тому, що еліти забезпечують собі доходи, які багаторазово перевищують валовий внутрішній продукт на душу населення. Серед причин нерівномірності розподілу доходів виділяють: відмінності у здібностях (фізичних та інтелектуальних), відмінності освіти і кваліфікації, працьовитість і мотивацію, професійну ініціативність і схильність до ризику, походження, розмір і склад сім'ї, володіння власністю і становище на ринку. Фіскальна політика зводиться до економічного регулювання через механізми оподаткування, інших вилучень до централізованих фондів фінансових ресурсів, фінансування витрат держави, пов'язаних з виконанням нею своїх суспільних функцій. Ця політика забезпечує можливість безпосередньо впливати як на сукупний попит, так і на сукупну пропозицію. Якщо рівень фіскальних вилучень доходів

економічних суб'єктів зростає, це зменшує їхні можливості і послаблює стимули до нарощування інвестицій, розширення виробництва, що пригнічує сукупну пропозицію та економічну активність [2]. Політика встановлення податків і спрямування податкового тиску на окремі групи населення дозволяє впливати на перерозподіл доходів населення. З іншого боку проблеми низьких доходів населення вирішує соціальна політика держави.

Державна соціальна політика, яка орієнтована на підвищення рівня життя всіх верств населення (незалежно від їх майнового положення), повинна бути пов'язана з такими задачами стабільного економічного розвитку як забезпечення реального зростання виробництва, поліпшення ситуації на національному ринку праці, зборона інфляційних процесів, ефективне використання бюджетних коштів і засобів спеціальних позабюджетних фондів. Саме ефективний економічний розвиток на макrorівні закладає фундамент соціального розвитку країни і зрештою визначає рівень добробуту її населення.

Процес приватизації по відношенню до трудових колективів носить примусовий характер, оскільки тільки органи приватизації мають право дозволу на приватизацію підприємства та вибір організаційно-правової форми при його перетворенні в господарське товариство як єдиний засновник. Думка трудового колективу формально враховується, але не є пріоритетною. Один з важливих принципів приватизації стосовно права трудових колективів на придбання майна своїх підприємств і вибір форми власності тільки декларований, тоді як механізм його реалізації відсутній [4].

Персоніфікація власності, наявність у кожного працівника індивідуального рахунка у фонді накопичення створює у них нові довгострокові стимули у вигляді участі в розподілі прибутків та одержання дивідендів на акції і додаткових винагород. Якщо ці матеріальні стимули за участю працівників в управлінні діють на всіх рівнях – від дільниці до ради директорів підприємства, то залучення до власності найманих працівників може стати потужним фактором підвищення ефективності як окремих підприємств, так і суспільного виробництва. Сьогодні багато працівників на приватизованих підприємствах одержують недостатньо відшкодувань за свою працю. Нестача коштів на підприємствах призводить до скорочення робочих місць. У ході приватизаційної реформи підкреслювалось, що придбання акцій працівником – гарантія збереження місця роботи. Ситуація парадоксальна з точки зору економіки: якщо непотрібний працівник купує акції підприємства, то він стає своєрідним тягарем для організації. Реально ніякі акції нікого не захистили від втрати робочого місця [2].

Особливий інтерес представляє вплив приватизаційного процесу на зайнятість населення. Це найбільш хвороблива проблема, оскільки в суспільстві склалася думка про зацікавленість власників-менеджерів в скороченні чисельності працівників. З одного боку, це відповідає дійсності, особливо на підприємствах, де працівники є власниками акцій. Скорочення чисельності зайнятих дозволяє директорату збільшити свою частку акцій, скуповуючи їх у звільнених працівників [4]. Таким чином, одним з найголовніших негативних наслідків приватизації стало поширення масового безробіття.

Отже, оцінюючи процес приватизації на Україні, можна стверджувати, що ідея інституційних та структурних перетворень не отримала належного суспільного схвалення, а її реалізація не носила соціально орієнтованої спрямованості, не була законодавчо та організаційно підготовленою, не мала достатнього методологічного

фундаменту [3, с. 29].

Для того, щоб змінити ці тенденції, повернути на шлях економічного і соціального прогресу, до соціально орієнтованої ринкової економіки, потрібно фактично перейти до реалізації курсу на посилення державного регулювання усіх тих процесів, які забезпечують такий поворот. Держава має втручатися скрізь, де є проблеми, негативні явища і тенденції в процесі виробництва, розподілу, зайнятості та ін. Посилення державного регулювання в такий спосіб одночасно є для України і стратегічним напрямком, який загалом відповідає і сучасним світовим тенденціям.

Список використаних джерел

1. Гакаленко Т. Трансформаційні процеси як фактор низького рівня добробуту населення України / Т. Гакаленко // Наукові записки. Том 44. Економічні науки. – 2005. – С. 27–31.
2. Причини нерівності доходів на Україні та його державне регулювання // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-diplom.com/48/16358-prichmi-nerivnosti-doxodiv-na-ukrayini-ta-jogo-derzhavne-regulyuvannya.html>.
3. Семенюк В. Десятилетний процесс приватизации и его последствия / В. Семенюк // Голос Украины. – 2003. – № 45 – 46. – С. 29– 30.
4. Терещенко Н, Вплив процесу приватизації підприємств в Україні на мотивацію трудової діяльності / Н. Терещенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2006_3/184-190.pdf.
5. Фляшнікова А. Причини майнового розшарювання і збільшення соціальної нерівності у сучасному світі / А. Фляшнікова // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2009/Psihologia/44399.doc.htm

***Annotation.** The article analyzes the social and economic consequences of privatization. The effect of privatization on employment. The causes of income inequality in the population of Ukraine.*

***Key words:** differentiation proceeds, welfare, employment incentives, privatization.*

УДК 331.215.3

Дитко Л.П., аспірантка Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА РІСТ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Проаналізовано та оцінено фактори впливу на ріст заробітної плати.

***Ключові слова:** продуктивність праці, мінімальна заробітна плата, реальна заробітна плата.*

Постановка проблеми. Кризові явища, які спостерігаються в економіці України, відновили інтерес до заробітної плати, як одного із джерел росту внутрішнього споживання, що призводить до росту національного доходу. Серед основних факторів, що здійснюють вплив на розмір заробітної плати, виділяють продуктивність праці і державну політику у галузі оплати праці (мінімальний розмір заробітної плати та інші соціальні гарантії). Обидва фактори по-різному впливають на заробітну плату, що відображається на виконанні її основних функцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження щодо питань заробітної плати віддавна перебувають в центрі уваги вчених. Вагомий внесок у вивчення